

Aan de leden van de gemeenteraad

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandelaar

K. Schellekens

Onderwerp

Aanbiedingsbrief Begroting
2024-2027

Ons kenmerk

Datum

VERZONDEN 28 SEP. 2023

Beste leden van de raad,

Op 4 juli hebben we uitgebreid gesproken over de financiële vooruitzichten voor 2024 en verdere jaren bij de behandeling van de Kadernota 2024. We kwamen samen al tot de conclusie dat we er niet aan ontkomen om lastige keuzes te maken, investeringen uit te stellen, belastingen te verhogen en af te zien van bepaalde wensen. We hebben daarover beiden een realistische houding laten zien en met elkaar gedeeld.

Inzicht in mogelijke maatregelen

Om goed inzicht te krijgen in de maatregelen die genomen kunnen en moeten worden en, heeft u gevraagd om een overzicht van ombuigingsmaatregelen en hoe zich die verhouden tot het raadsprogramma. Wij hebben daarbij ook gekeken naar de maatschappelijke effecten ervan. Het overzicht van alle maatregelen, naast indexering en verhoging van de Onroerend Zaakbelasting (OZB), hebben wij voor u gemaakt in de bijlage bij deze brief (Bijlage 1: Ombuigingsopties begroting 2024). Als college hebben we ervoor gekozen nu geen concessies te doen in het voorzieningenniveau. Bovendien vraagt een dergelijke keuze ook om de daarvoor benodigde voorbereidingstijd, niet alleen voor onze organisatie, maar ook van de betreffende maatschappelijke partners. Aangezien het tekort vooral het jaar 2024 betreft, is het verlagen van het voorzieningenniveau op korte termijn een lastige. Op het gebied van cultuur, zorg, sport, bibliotheek en andere voorzieningen blijven de budgetten in stand waarbij rekening is gehouden met inflatie, evenals de Raad staan wij voor realistisch begroten (een voorbeeld daarvan is het ophogen van het budget jeugdhulp met € 300.000). Alleen op het gebied van onderhoud in het openbaar gebied hebben we de realisatie van onze ambities over meer jaren uitgesmeerd.

Afwegingen college

Bijgevoegd overzicht (zie hiervoor de bijlage) hebben wij als college gebruikt om onze keuzes te maken voor het sluitend maken van de begroting voor volgend jaar en waar nodig en mogelijk de jaren erna. Daarbij hebben we oog gehad voor de maatschappelijke effecten en de ambities in het raadsprogramma. Onze overwegingen en motivatie om een maatregel wel of niet op te voeren, hebben wij kort beschreven bij iedere maatregel. Daarmee hebben we een groot gedeelte van het tekort opgevangen. Vanwege de hoge indexeringen als gevolg van CAO- en prijsontwikkelingen krijgen we met deze maatregelen alleen de begroting echter niet sluitend. Daarom is ook een verhoging van de OZB nodig.

Prioriteit bij een evenwichtige structureel sluitende begroting

De mogelijke keuzes die we in het voorjaar nog dachten aan u te kunnen voorleggen, bleken bij het opstellen van de begroting nauwelijks keuzemogelijkheden meer te zijn. Een groot deel van de maatregelen om structureel evenwicht te brengen, bleken nodig om deze begroting sluitend te krijgen. Naast indexering (6%) is ook een verhoging van de OZB (9%) overigens binnen de marges die we in het raadsprogramma met elkaar hebben afgesproken noodzakelijk. Daarnaast staat de reservepositie nog altijd onder druk en moet er in de toekomst ruimte zijn voor onvoorziene tegenvallers. Het inzetten van de afvalstoffenheffing voor de afwikkeling van de Attero kwestie is bekeken, maar toevoeging van extra middelen uit de afvalstoffenheffing aan de reserve biedt geen positief effect op onze structurele tekorten in de uitgaven. Alle opties afgepeld komen wij tot bijgaand voorstel voor 2024 en komende jaren.

Keuze college

Het college kiest met deze begroting voor balans tussen structurele inkomsten en uitgaven. En de voorzienbare incidentele uitgaven voor dit jaar in de exploitatie op te nemen. Daarmee blijft de reservepositie zoveel mogelijk in stand en wentelen we geen voorzienbare zaken af op reserves en het jaarresultaat. We streven naar een evenwichtige structureel sluitende begroting als belangrijkste uitgangspunt bij het besturen van deze gemeente. Onze conclusie is dat lastige keuzes noodzakelijk zijn, zonder dat we daarbij sleutelen aan de huidige voorzieningen in onze gemeente. De septembercirculaire kan nog een lichtpuntje opleveren. Mocht die voor Waalre structurele positieve resultaten opleveren dan geven we de raad in overweging die ruimte in te zetten om de verhoging van de OZB te verminderen.

Bijlage 1 bij Aanbiedingsbrief begroting 2024-2027; ombuigingsopties

Optie	Omschrijving begrotingsregel	Bedrag begroot uitgaven 2024	Bedrag begroot uitgaven 2025	Bedrag begroot uitgaven 2026	Bedrag begroot uitgaven 2027	Bedrag begroot inkomsten 2024	Bedrag begroot inkomsten 2025	Bedrag begroot inkomsten 2026	Bedrag begroot inkomsten 2027
1	Legestarieven verhogen					100.000	100.000	100.000	100.000
2	Activiteiten ten laste brengen van de Brede Spuk	-41.000	-41.000	-41.000	-41.000				
3	Anders organiseren / vernieuwen Sociaal Domein		pm	pm	pm				
4	WMO hulpmiddelen die levensloop gerelateerd zijn niet meer vergoeden								
5	Inkomensafhankelijke bijdrage vanaf 2026 voor HH, woon- en vervoersvoorzieningen							165.000	165.000
6	Dotatie reserve openbare ruimte laten vervallen	-500.000	-						
6	Dotatie reserve Sociaal domein laten vervallen	-400.000	-						
7	Start van investeringen IHP aanpassen				-81.250				
8	Bouwbudget IHP naar beneden bijstellen								
9	Verkoop gemeentelijke panden								
10	Krediet ontwikkelingsvisie bedrijventerrein niet benutten								
11	Budget recreatie en toerisme naar beneden bijstellen								
12	Temporiseren investeringen groen		-10.000	-10.000					
13	Algemeen budget burgerparticipatie en burgerinitiatieven aanpassen	-20.000	-10.000	-10.000	-10.000				
14	Budget inzet accountant naar beneden bijstellen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000				
15	Activiteiten met betrekking tot klimaatbeleid onderbrengen in de "Jetten" gelden	-100.000							
16	Eenmalige budgetten 2024 dekken uit reserves								
17	Concreet maken krediet Traverse Noord/Heikantsstraat	-28.333	-43.333	-46.666					
18	Bijdrage aan Fonds bekostigingsmethodiek Brainportdeal anders verdelen over de jaren	-71.000	-46.000	-21.000					
19	Rentelasten doorberekenen aan kostendekkende investeringen								
20	Begroting 2026 e.v. niet sluitend maken								
21	Slim omgaan met subsidie klimaatadaptatie	-81.500	-81.500	-81.500	-81.500				
22	OZB verhogen eigenaar niet woning					16.000	18.000	20.000	21.000
22	OZB verhogen eigenaar woning					184.000	204.000	227.000	235.000
22	OZB verhogen gebruiker niet woning					24.000	27.000	30.000	31.000
23	Wens kadernota: capaciteitsuitbreiding regio								
24	Meer salariskosten toerekenen aan de grondexploitaties								
	tekort vóór bezuiniging	1.574.427	389.965	741.031	670.834				
	totaal verlaging lasten	-1.251.833	-241.833	-220.166	-223.750	324.000	349.000	542.000	552.000
	totaal ophoging baten	324.000	349.000	542.000	552.000				
	totaal voordeel bezuiniging	1.575.833	590.833	762.166	775.750				
	saldo na bezuiniging (positief saldo begroting)	-1.406	-200.868	-21.135	-104.916				

Toelichting tabel:

- Daar waar bedragen staan, zijn deze ook op dezelfde manier verwerkt in de aan u aangeboden begroting 2024-2027.
- Daar waar geen bedragen staan, zijn deze ombuigingsopties niet verwerkt in de aan u aangeboden begroting 2024-2027. Mogelijkheden (PM) pakken we op, maar daarvan is het op dit moment nog onduidelijk wat het in de toekomst op kan gaan leveren.
- In bovenstaande tabel zijn ombuigingen verwerkt met een minbedrag (lees: minder lasten) en inkomstenverhogingen zijn verwerkt met een plusbedrag (lees: meer inkomsten). Het saldo van de begroting is weergegeven in minbedragen. Dit zijn per saldo overschotten (lees: positief saldo) in de begroting van het genoemde jaar.

Toelichting ombuigingsopties:

1. Legestarieven verhogen

In 2022 waren de tarieven voor omgevingsvergunningen niet kostendekkend. De reden hiervoor is dat de tarieven al jaren niet verhoogd zijn en dat op begrotingsbasis de meerkosten van inhuur t.o.v. vaste formatie niet meegenomen zijn in de kosten. Met de auditcommissie en raad is besproken om de tarieven voor 2024 te verhogen zodat kostendekkende tarieven weer in het verschiet liggen.

In de begroting 2024 is gerekend met een verhoging van de tarieven voor omgevingsvergunningen met 15%. Op basis van de inkomsten in 2023 betekent deze verhoging een extra inkomst van ca. € 100.000. De geraamde kostendekkendheid stijgt daarmee met ca. 10%. Echter, doordat in 2024 eenmalig rekening is gehouden met extra capaciteit in verband met de invoering van de omgevingswet, stijgt de geraamde kostendekkendheid voor omgevingsvergunningen niet.

Met deze tariefsverhoging blijven we gelijke tred houden met de regio. Daarnaast speelt dat door de invoering van de Omgevingswet nog veel onzekerheid bestaat over de hoeveelheid omgevingsvergunningen en gevraagde inzet van ambtenaren.

Maatschappelijk effect: In 2024 zal de legesverordening door de inwerkingtreding van de omgevingswet en wet kwaliteitsborging (Wkb) wijzigen. Daarover is nog veel onduidelijk en daarmee dus onzeker. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor een goede informatievoorziening en dienstverlening naar onze inwoners/bedrijven/instellingen et cetera. Dit zorgt ervoor dat er voldoende capaciteit moet zijn om de interne nieuwe en gewijzigde taken, processen en werkwijzen eigen te maken, er ruimte is om problematieken op te lossen en er voldoende ruimte is om de informatie en (aan)vragen vanuit burgers/bedrijven te kunnen bedienen om het huidige dienstverleningsniveau te behouden.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Er is geen relatie met het Uitvoeringsprogramma.

2. Activiteiten onderbrengen in de brede specifieke uitkering (spuk) van het Rijk op het gebied van versterken sociale basis

Bestaande activiteiten zoals de Prachtdag, Toverstokje, Inloop GGZe, Neffe de kerk en Neffe 't veld onderbrengen in deze brede spuk levert een voordeel op voor de begroting. Het college stelt voor per saldo € 41.000 onder te brengen onder het onderdeel "versterken sociale basis", omdat deze activiteiten voldoen aan de eisen zoals genoemd in de voorwaarden van de uitkering.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Deze ombuigingsoptie zorgt ervoor dat de ambities met betrekking tot preventie niet volledig kunnen worden uitgevoerd in deze periode.

3. Anders organiseren / vernieuwen Sociaal Domein

Er moet een scherpe analyse worden gemaakt van de organisatie, de processen en de uitgaven in het sociaal domein om inzicht en grip te krijgen op deze uitgaven. We ontwikkelen de monitor sociaal domein verder met dit doel. Ook investeringen in de huidige organisatievorm met CMD en PlusTeam worden gemonitord en er wordt toegezien of de beoogde resultaten van deze investeringen worden behaald en/of deze manier van werken het meest effectief is. Hiernaast vormen we een set maatregelen, waarbij we uiteraard de juridische grenzen en uitvoerbaarheid van deze maatregelen bewaken, om de uitgaven binnen de begroting te houden.

4. WMO hulpmiddelen die levensloop gerelateerd zijn niet meer vergoeden

Het invoeren van deze maatregel verscherpt de taak om als gemeente de meest kwetsbare mensen in de samenleving te ondersteunen.

Het niet meer vergoeden van levensloop gerelateerde hulpmiddelen is een interessant standpunt, wat echter (nog) niet juridisch haalbaar is. De inwoner kan zich beroepen op de voorwaarden van 'Algemeen gebruikelijke voorzieningen'. Een voorziening afwijzen i.v.m. leeftijd/levensloop gerelateerd is (zo blijkt uit diverse jurisprudentie) niet toegestaan.

Maatschappelijk effect: Het invoeren van deze maatregel verscherpt de taak om als gemeente de meest kwetsbare mensen in de samenleving te ondersteunen.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Deze optie heeft een link met het onlangs in de raad besproken voorstel: 'We onderzoeken maatregelen ter beheersing van de kosten huishoudelijke hulp van de Wmo. Met name de mogelijkheid tot afschalen of afschaffen van het abonnementstarief. Dit hangt samen met de landelijke ontwikkelingen en hiermee de ruimte binnen het wettelijk kader.'

Het College heeft ervoor gekozen deze mogelijkheid in het achterhoofd te houden als de wet mogelijkheden gaat bieden, maar vanwege de huidige juridische onhaalbaarheid nu niet opgenomen als bezuiniging in de begroting.

5. Inkomensafhankelijke bijdrage vanaf 2026 voor huishoudelijke hulp, woon- en vervoersvoorzieningen

Vanaf 2026 wordt de gemeente gekort in de algemene uitkering voor een bedrag van € 165.000 per jaar met oog op deze aanpassing in de wet- en regelgeving.

Maatschappelijk effect: Dit is een landelijke aanpassing, waarbij inwoners met een indicatie Wmo bijdragen in de kosten van een voorziening. De hoogte wordt bepaald aan de hand van zijn/haar inkomen en vermogen.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Deze optie heeft een link met het onlangs in de raad besproken voorstel: 'We onderzoeken maatregelen ter beheersing van de kosten huishoudelijke hulp van de Wmo. Met name de mogelijkheid tot afschalen of afschaffen van het abonnementstarief. Dit hangt samen met de landelijke ontwikkelingen en hiermee de ruimte binnen het wettelijk kader.'

Het college heeft besloten om het bedrag wat de gemeente gekort wordt in de Algemene Uitkering in te boeken als extra inkomst uit bijdragen van inwoners die gebruik maken van deze voorzieningen in lijn met de landelijke aanpassing: inwoners met een indicatie Wmo dragen bij in de kosten van een voorziening; de hoogte wordt bepaald aan de hand van zijn/haar inkomen en vermogen.

6. Dotatie reserves laten vervallen

In de begroting 2023-2026 staan dotaties geraamd aan de volgende reserves:

Sociaal domein	€ 400.000 in 2024 en € 500.000 in 2025
Openbare ruimte	€ 500.000 in 2024 en € 1.000.000 in 2025

Het college heeft besloten voor te stellen om de dotaties voor 2024 voor beide reserves te laten vervallen. De dotaties voor 2025 wil het college laten staan in de begroting.

Maatschappelijk effect: Het laten vervallen van de geraamde storting in de reserve openbare ruimte betekent niet dat er geen wijkaanpak (vanaf 2027) uitgevoerd kan worden. Het betekent wel dat er vanaf 2027 naast de bestaande onderhoudsbudgetten in de exploitatie en de jaarlijkse kredieten

voor het wegenbeheersplan wellicht nog extra budget nodig is voor de wijkaanpak en/of dat plannen worden versoerd.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het laten vervallen van genoemde dotaties heeft een nadelig gevolg voor de solvabiliteitsratio. In het uitvoeringsprogramma staat dat deze ratio minimaal 20% dient te bedragen. Bovendien is er minder financiële ruimte voor investeringen in relatie tot wijkaanpak.

Het laten vervallen van de geraamde storting in de reserve sociaal domein betekent niet dat er geen risico's meer kunnen worden opgevangen binnen het sociaal domein. In de Algemene reserve van de gemeente wordt namelijk ook een risicobedrag aangehouden voor dit vakgebied. De extra buffer in de vorm van de reserve sociaal domein, die oorspronkelijk 1 miljoen bedroeg, is dan echter niet (meer) aanwezig. Er zal dus eerder een beroep worden gedaan op de Algemene reserve.

7. Start van investeringen IHP aanpassen

Door het naar achteren schuiven van investeringen in het IHP van 2027 naar 2028 (school Waalre), wordt voor 2027 een eenmalige bezuiniging van € 81.250 behaald. Het college heeft besloten deze investering naar 2028 te schuiven omdat de verwachting is dat deze investering, inhoudelijk ook niet eerder gerealiseerd kan worden.

Maatschappelijk effect: Leerlingen zullen langer in bestaande gebouwen die niet volledig aan de huidige eisen voldoen (de Drijfveer) worden gehuisvest. Ook de nieuwe school 'de Gelukstuin' kan pas later worden gebouwd.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: In het uitvoeringsprogramma staat dat we blijven investeren in de huisvesting van het basisonderwijs door het Integraal Huisvestingsplan uit te voeren.

8. Bouwbudget IHP naar beneden bijstellen

Het huidige IHP is berekend op basis van prijspeil 1-1-2023. Een indexering richting de jaren 2027-2028 is hierin nog niet meegenomen. Er is in het IHP afgesproken om jaarlijks te indexeren via de bouwindex. Het college heeft er dan ook niet voor gekozen om het bouwbudget naar beneden bij te stellen.

9. Verkoop gemeentelijke panden

De gemeente is in het bezit van de panden Gestelsestraat 43, Laarstraat 27 en Raadhuisstraat 22 en Dijkstraat 2. Deze woningen worden nu met name ingezet voor huisvesting van statushouders. Vrijmaken van de woningen en verkoop kan eenmalig de reserves aanvullen. Het college heeft hiervoor niet op dit moment gekozen vanwege de huisvesting van statushouders, maar houdt deze optie voor de langere termijn in beeld.

10. Krediet ontwikkelvisie bedrijventerrein Voldijn niet benutten

Wanneer het krediet niet wordt benut, hoeft het bedrag (€ 20.000) niet te worden onttrokken aan de reserves. Echter, als de uitgave niet doorgaat, gaat de onttrekking aan de reserve ook niet door. Geen financieel voordeel voor 2024 voor de exploitatiebegroting. Het college heeft besloten deze maatregel niet te nemen, aangezien deze ontwikkelvisie belangrijk is voor ontwikkeling van het gebied.

11. Budget recreatie en toerisme naar beneden bijstellen

€ 10.000 bezuinigen op het totale budget van € 22.500 voor recreatie en toerisme, betekent dat de vaste lasten wel betaald kunnen worden (bijdrage routebureau, visit Brabant etc.), maar dat voor nieuwe initiatieven geen ruimte is.

Maatschappelijk effect: De uitvoering van projecten op basis van de Visie Recreatie & Toerisme wordt dan op een lager pitje gezet. Door de bezuiniging kunnen enkel nog de kosten voor beheer en onderhoud van de bebording van de knooppuntroutes en bijdrage aan de Regioradar worden betaald. Dan is er geen ruimte voor andere (kleinere) investeringen om de basis op orde te houden. Overigens worden grotere investeringen aan de routes (bv aanpassing, ondergrond) al uit andere budgetten betaald.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: In het Uitvoeringsprogramma staat het volgende: 'We werken fasegewijs (bv middels tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's) aan de uitwerking van de Visie Recreatie en Toerisme (R&T); hierbij kan worden gedacht aan de aansluiting bij RegioRadar Eindhoven, aanpassing pagina gemeentewebsite, inventarisatie wensen/kansen aanbieders, verkenning recreatiepoorten en op basis van de routescan verbeteringen aan recreatieve routes.'

Het college heeft ervoor gekozen deze bezuiniging niet te verwerken in de begroting 2024-2027. Mocht in de toekomst blijken dat het budget niet volledig wordt benut dan wordt het opnieuw bezien.

12. Heroverwegen / uitstellen / temporiseren van investeringen in groen

In totaal is vanaf 2023 tot en met 2026 hiervoor € 300.000 krediet per jaar beschikbaar. In 2023 wordt dit budget ook uitgegeven. Vanaf 2024 bestaat de mogelijkheid de investeringen in groen te temporiseren.

Maatschappelijk effect: Het vervangingsplan groen beoogt herstel, behoud en versterking van de uitstraling en groene kwaliteit van Waalre. Het temporiseren van dit plan heeft tot gevolg dat we nog steeds aan deze doelstellingen werken, maar dat een aantal (kritische) punten minder snel opgelost worden. Denk hierbij aan versleten groenvakken die langer in een slechte staat zullen verkeren en verwijderde bomen die later terug geplant worden.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het vervangingsplan groen wordt expliciet genoemd in het uitvoeringsprogramma op pagina 29.

Het college heeft besloten de investering te temporiseren. Dit levert een voordeel op voor de jaren 2025 en 2026 door lagere kapitaallasten van € 10.000.

13. Algemeen budget burgerparticipatie en burgerinitiatieven aanpassen

Maatschappelijk effect: Er is geen maatschappelijk effect voor het doorvoeren van deze ombuigingsoptie. Het budget voor burgerparticipatie is per project/krediet geregeld en wordt altijd opgenomen in de uitvoeringskredieten van werken. Er is daarnaast nog een algemeen budget voor burgerparticipatie van € 20.000 structureel wat tot nu toe nauwelijks ingezet is. Naast dit algemene budget voor burgerparticipatie is er ook nog een budget voor burgerinitiatieven. De intentie is om deze budgetten samen te voegen, waarna (na deze ombuigingsmaatregel) nog budget resteert voor algemene werkzaamheden m.b.t. burgerparticipatie, zoals bijvoorbeeld voor het implementeren van maatregelen n.a.v. de herijking nota burgerparticipatie.

Relatie met Raads- en uitvoeringsprogramma: In het uitvoeringsprogramma heeft burgerparticipatie een nadrukkelijke rol en het programma kan worden uitgevoerd conform raadsbesluit.

Het college heeft besloten structureel € 10.000 ombuiging op dit totaalbudget van € 36.500 in te boeken en voor 2024 een extra ombuiging van € 10.000 op te nemen. Voor de jaren 2024-2027 blijft dus algemeen budget beschikbaar, naast de budgetten in de projecten en kredieten.

14. Budget inzet accountant naar beneden bijstellen

Het budget voor de inzet van de accountant is in de begroting 2023 met € 10.000 opgehoogd omdat destijds bij de aanbesteding een marktconsultatie is gedaan waaruit naar voren kwam dat het verstandig leek het budget op te hogen. De uiteindelijke aanbesteding is gunstig uitgevallen, waardoor het college besloten heeft het budget met € 10.000 structureel naar beneden bij te stellen.

15. Activiteiten met betrekking tot klimaatbeleid onderbrengen in de 'Jetten' gelden

Bestaande geplande activiteiten onderbrengen onder de 'Jetten' gelden levert een maximaal voordeel op van € 100.000 voor 2024. Het college heeft besloten deze lijn te volgen.

Maatschappelijk effect: Er is geen sprake van een maatschappelijk effect omdat alle geplande activiteiten met betrekking tot klimaat uitgevoerd kunnen worden, maar vanuit een nieuw door het Rijk toegekend budget.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het uitvoeringsprogramma kan worden uitgevoerd conform raadsbesluit.

16. Eenmalige budgetten 2024 dekken uit de reserves

Alle incidentele budgetten 2024 zouden gedekt kunnen worden uit de reserves. Dat levert een voordeel op voor het jaar 2024 van € 224.000.

Uitgaande van het saldo van de voorgestelde begroting 2024 – 2027 is de structurele ruimte beperkt. Uitgaande van een meerjarig sluitende begroting 2024 – 2027 is er een ruimte van € 21.000 (zie saldo begroting 2026).

Daarnaast toetst de provincie of het jaar 2024 **structureel** sluitend is. Hiervoor is een ruimte van € 116.000 in 2024. Zie hiervoor de toelichting structureel begrotingssaldo programmabegroting 2024 pagina 164 t/m 167.

Maatschappelijk effect en relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het nadeel van het dekken van eenmalige budgetten uit de reserves is dat de reservepositie verslechtert en ook het weerstandsvermogen en de solvabiliteitsratio daalt. Aangezien de positie van Waalre op al deze vlakken al extra aandacht vereist, heeft het college besloten dat deze optie te risicovol is en niet wenselijk is de voor financiële gezondheid van Waalre. Bovendien moet Waalre een structureel sluitende begroting opleveren aan de toezichthouder (Provincie) conform het Raads- en Uitvoeringsprogramma.

17. Concreet maken krediet Traverse Waalre noord/Heikantstraat

Het krediet Traverse Waalre noord / Heikantstraat wordt gedekt uit het WegenBeheersPlan (WBP). Dit project is nog niet afgerond, waardoor de afschrijvingslasten naar achteren schuiven. Dit levert een voordeel op voor de komende jaren:

2024 € 28.333

2025 € 43.333

2026 € 46.666

Maatschappelijk effect: Er is geen sprake van een maatschappelijk effect. Het gaat hierbij enkel om een financieel-technische verschuiving.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het uitvoeringsprogramma kan worden uitgevoerd conform raadsbesluit.

Het college heeft besloten deze ombuiging op te nemen in de begroting.

18. Bijdrage aan Fonds bekostigingsmethodiek Brainportdeal anders verdelen over de jaren
In de reserve bereikbaarheidsagenda is reeds € 179.000 op basis van een raadsbesluit gestort in 2023 voor de bekostiging van de 1^e tranche van de Brainportdeal, i.c. korte termijn maatregelen voor de aanpak van de A2/N2, waarop vanuit de regio de komende jaren een beroep zal worden gedaan. Hiermee kan de gevraagde bijdrage voor de 2^e tranche van de Brainportdeal in de eerste jaren ook afgedekt worden. Dit betekent wel dat vanaf 2028 een iets hoger bedrag dan eerder geraamd in de genoemde reserve gestort moet worden.

Maatschappelijk effect: Gemeente Waalre voldoet aan de verplichtingen die we hebben in de regio. Er is in de huidige begroting al voldoende budget gereserveerd om de komende jaren (2024 t/m 2027) aan de verplichtingen te voldoen.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Onze inspanningen zijn er op gericht dat de investeringen in het regionale verkeerssysteem ook verbeteringen betekenen voor het lokale systeem en we daarmee stappen zetten op weg naar een duurzaam flexibel vervoerssysteem.

Het college heeft besloten de verdeling van de gevraagde bijdrage voor de 2^e tranche van de Brainportdeal voor de jaren 2024 tot en met 2026 anders te over de jaren te verspreiden. De kosten worden de eerste jaren gedekt uit de bestaande reserve bereikbaarheidsagenda. Dit levert een voordeel op voor de jaren:

2024 € 71.000

2025 € 46.000

2026 € 21.000

2027 € 0

19. Rentelasten doorberekenen aan kostendekkende investeringen

In de kadernota is benoemd dat we vanaf 2024 een geldlening moeten afsluiten van € 10 mln met 4% rente. De totale kosten hiervoor bedragen structureel € 400.000. Een deel van deze rente wordt doorgerekend aan afval, riolering en grondexploitaties, waardoor het nadeel voor de exploitatiebegroting minder hoog zal zijn. Hierdoor ontstaat een structureel voordeel vanaf 2024 vanwege doorberekening aan kostendekkende investeringen: € 200.000

Dit voordeel is al verwerkt in het beginsaldo voor ombuigingen.

Maatschappelijk effect: Er is geen sprake van een maatschappelijk effect.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het uitvoeringsprogramma kan worden uitgevoerd conform raadsbesluit.

20. Begroting vanaf 2026 niet sluitend maken

Gezien de uitzonderlijke situatie voor gemeenten in Nederland (ravijnjaar 2026 en verder), heeft de VNG gemeenten voorgesteld om de jaren 2026 en/of 2027 financieel niet sluitend te maken.

Maatschappelijk effect en relatie met Raads- en uitvoeringsprogramma: Het niet meerjarig sluitend maken van de begroting wordt gezien als een signaal richting het rijk. Naar verwachting zullen er meer gemeenten een niet sluitende meerjarenbegroting hebben als gevolg van het "ravijnjaar". Echter, in het raadsprogramma en het uitvoeringsprogramma staat opgenomen dat de begroting meerjarig sluitend is.

Het college heeft besloten voorrang te geven aan een stabiele en gezonde financiële situatie voor Waalre boven een signaal richting het Rijk. Daarmee wordt ook een signaal afgegeven richting onze toezichthouder, namelijk de Provincie Noord-Brabant. Het college heeft dan ook besloten een meerjarig sluitende begroting aan te bieden. Bovendien betreft het grootste financiële tekort van Waalre het jaar 2024. Maatregelen om 2024 structureel sluitend te krijgen, helpen ook om 2026 en 2027 sluitend te maken.

21. Slim omgaan met subsidie klimaatadaptatie

In de Kaderbrief 2023 is aan u aangegeven dat een subsidie (€ 40.000) aangevraagd kan worden voor klimaatadaptatie, met een cofinanciering van de gemeente van € 40.000.

Maatschappelijk effect: De middelen zijn bedoeld voor tegengaan van hittestress en bestrijden van droogte. Dit zijn belangrijke thema's in relatie tot de opwarming van de aarde.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Het uitvoeringsprogramma zet in op aanpak van klimaatverandering door onder andere "te gaan voor een groen schone leefwereld"

Er is een combinatie te maken met de uitvoering van het vervangingsplan groen. Door slim om te gaan met de groenvervanging en deze klimaat adaptief in te richten, kan gebruik worden gemaakt van de subsidie door bestaande maatregelen en middelen hieronder te laten vallen. Het voordeel voor de jaren 2024 t/m 2026: € 81.500 per jaar.

Het college heeft besloten dit voordeel op te laten nemen in de begroting.

22. OZB verhogen

De indexering van de OZB voor 2024 was geraamd op 2,5%. Deze indexering sluit niet aan bij de feitelijke situatie op dit moment. De prijsontwikkeling ligt nl. veel hoger op dit moment ca. 6% (conform CPI jaarmutatatie alle bestedingen mei 2023). Daarnaast was een verhoging van de OZB voor 2024 geraamd van 7,5%. Deze verhoging is niet voldoende om voor 2024 en volgende jaren een sluitende begroting aan te kunnen bieden.

Maatschappelijk effect: Een stijging van de OZB tarieven leidt tot hogere kosten voor onze inwoners. Voor mensen met een laag inkomen kan hiervoor kwijtschelding worden aangevraagd.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: In het uitvoeringsprogramma staat: Hiervoor zien we bovenop de indexering van de jaarlijkse OZB een geleidelijke jaarlijkse verhoging in stappen tussen 5 en 10 %

Het college heeft besloten de volgende indexeringen en verhogingen in de begroting op te nemen; waarbij rekening is gehouden met de afspraken in het Raadsprogramma (i.c. indexering met daar bovenop een OZB-verhoging van 5 – 10% per jaar voor de periode 2023 tot en met 2026).

2024 6% indexering en 9% verhoging

2025 2,5% indexering en 7,5% verhoging (cf voorgaande begroting)

2026 2,5% indexering en 7,5% verhoging (cf voorgaande begroting)

2027 2,5% indexering en geen verhoging

Indien de Septembercirculaire een voordeel geeft voor Waalre voor de jaren 2024 tot en met 2027, dit voordeel in te zetten om de voorgestelde OZB verhoging te verminderen.

23. Wens kadernota: capaciteitsuitbreiding regio

Binnen de huidige formatie kunnen we regionaal maar zeer beperkt een bijdrage leveren aan projecten in het ruimtelijk domein. Op dit moment is er enkel voldoende capaciteit om op de hoogte te blijven. Wanneer we meer regionale bijdragen willen leveren is uitbreiding met 1 FTE gewenst. De structurele kosten die hiermee samenhangen bedragen jaarlijks € 100.000. In de Kadernota staat deze uitbreiding ook als wens opgenomen.

Maatschappelijk effect: Op met name ruimtelijk-strategisch vlak is er veel gaande; binnen de Brainportregio liggen er forse ambities en grote opgaven. Als we daarin als volwaardige gesprekspartner mee doen, kunnen we tijdig inspringen op kansen die zich ook voor Waalre aandienen. En we kunnen voor Waalre ongewenste ontwikkelingen tijdig proberen bij te sturen of hierop anticiperen. Zichtbare aanwezigheid in de regio legitimeert ook onze zelfstandigheid en vergroot onze bestuurskracht.

Relatie met raads- en uitvoeringsprogramma: Hierin staat onder meer vermeld: "Een belangrijke ontwikkeling die onze positie (in de regio) mede gaat bepalen is een verwachte schaalessprong, met daarbij de groei van het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) van +100.000 inwoners. Dit geeft een grote druk op onze ruimte in de brede zin. (wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, recreatie, klimaatadaptatie, ecologie, energietransitie en milieu). Daarnaast is opgenomen in het Raadsprogramma dat Waalre een betrouwbare samenwerkingspartner in de regio is, met kwalitatieve en actieve participatie in regio overleggen.

Het college heeft besloten deze wens uit de Kadernota op te nemen in de begroting. Het bedrag hiervoor is opgenomen in het beginsaldo van de begroting voor ombuigingen.

24. Meer salariskosten toerekenen aan grondexploitaties

Elk jaar worden salariskosten van medewerkers die werkzaamheden verrichten voor de grondexploitaties en bijbehorende overheadkosten toegerekend aan de grondexploitaties. In de begroting 2024 is een realistische inschatting gemaakt van het aantal uur dat een medewerker zal gaan besteden aan de grondexploitaties en dat aantal wordt hieraan toegerekend. Hoe meer uren een gemeente toerekent aan haar grondexploitaties, hoe zwaarder de grondexploitaties worden belast en dit heeft negatieve gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie. Daarnaast is het zo dat de exploitatiebegroting in dat geval minder wordt belast, wat een voordeel voor de exploitatiebegroting betekent. Uiteindelijk is het vestzak/broekzak omdat het resultaat (en dus de winst) van een grondexploitatie wordt uitgehold en de gemeente dus op den duur minder winst uit grondexploitaties ontvangt of meer moet bijstorten in de verliesvoorziening bij een negatieve grondexploitatie.

Het college heeft ervoor gekozen een realistische inschatting te maken van het aantal toe te rekenen uren aan de grondexploitaties (en daarmee deze bezuinigingsoptie niet in te zetten).

Het is aan de raad

De raad is nu aan zet. U kunt ervoor kiezen onze koers te volgen, maar bent ook vrij om een andere koers te kiezen. Wij pleiten voor een realistische houding met oog voor een bestuurbare gemeente die financieel gezond is en blijft. Deze begroting sluit aan bij de huidige tijd met een doorkijk naar de toekomst. Laten we samen steeds anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en de juiste keuzes maken voor onze gemeente en inwoners.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Waalre,

gemeentesecretaris,

mr. drs. R.L. Franken

burgemeester,

M.F. Oosterveer